

HOLMEN

Gården som blev Holmen är en avstyckning från Ersnäs nr 23 och flyttades dit efter 1645 med ägaren Per Larsson f.1613 nämnd som gårdsägare fram till 1665. Han står som tolvman=nämndeman i häradsrätten. Ättlingar till Per Larsson har ägt och brukat Holmhemmanet fram till 1824. Några Per Persson blev det, den gamle och den unge osv, fram till slutet av 1700-talet då det också blev Per Persson-Holm.

Sverige var under 16- och 1700-talen involverat i många krig. Dessa krig dränerade byarna på manfolk, med påföljd att många hemman blev "ödehemman". Holmen blev öde mellan åren 1712-1724, varit skatte vid roteringen upptaget på sju års frihet 1725. Enl. husförhörslängden A1:b, (1708-1730) står bonden Per Persson-Holm nämnd 1682-92 men är överstruken. Troligtvis avliden. En soldat av hemmanet utgången. Hans hustru Kerstin Andersdotter f. 1655 och pigan Anna Persdotter hade ansvaret för gården till år 1716, då gården brukades av gästgivaren i byn. Holmen var då ett skattehemman på 51/128 mantal.

Ny ägare

Den siste Per Persson Holm f. 1772 och hans hustru Helena Larsdotter f. 1778 sålde hemmanet 1824 till Johan Englund från nr 7 Ersnäs. Johan kom till Holmen med sin hustru Greta Cajsa Hansdotter från Persön. Han utökade sitt hemman genom köp av 1/8 mantal under nr 1 för 200 Riksdaler Banco av Samuel Öhlunds konkursbo. Sex barn föddes under åren 1826-1837.

Dottern Brita Cajsa gifte sig 1847 med Per Anton Sundvall från Ersnäs nr 24. Han arbetade som dräng på gården. Efter giftermålet bosatte de sig där och familjen utökades med tio barn. Johan Englunds hustru dog 1863. Efter fyra år som änkeman blev sonen Johan Peter och mågen Per Anton år 1867 ägare till Holmen med 53/512 mantal vardera. Köpet genomfördes med hjälp av Norrlands Hypoteksförening, som beviljade lån till båda männen. Det gick några år. Då hände det som skulle ändra på ägandet av Holmen. Per Anton fick problem med hjärtat. Han avled i augusti 1772, 49 år gammal. Under våren samma år hade de sålt sin hemmansdel 53/512 mantal.

Ny ägare

Smeden Lars Åström från Mörön blev ny ägare emot en överenskommen köpesumma av 1888 riksdaler genom Norrlands Hypoteksförening. Han växte upp som äldste sonen i en familj som fostrat 16 barn. Hans farfar Per Persson/Åström hade byggt en smedja och där fick Lars lära sig att smida. När han var 14 år skickade hans far Per Åström ut honom på diverse jobb i byarna. I början möttes han av misstro, pojke som han var, men han visade snabbt vad han kunde. Hans mor Anna Cajsa Mårtensdotter kom från nr 7, Mitjel. Lars Åström med hustrun Anna Greta Johansdotter och två barn kunde 1873 flytta till sitt nya hem på Holmen. Där föddes ytterligare sex barn. Lars byggde sig en egen smedja. Där tillverkade han bl.a. hästjordplogar, s.k. vältar, schäsar= finare åkdon, stora arbetskärrhjul och rullharva där man tillverkade både trävirket och smidet. Många rullharvor har utgått från smedjan på Holmen. Av detta kan man förstå att hos Lars fanns pigor och drängar som hjälpte till med jordbruket. Det var liv och rörelse på gården. Han var också en av dem som fått kyrkans välsignelse att förrätta nöddop när det fanns risk för att barn inte skulle överleva. Dopet konfirmerades av prästen.

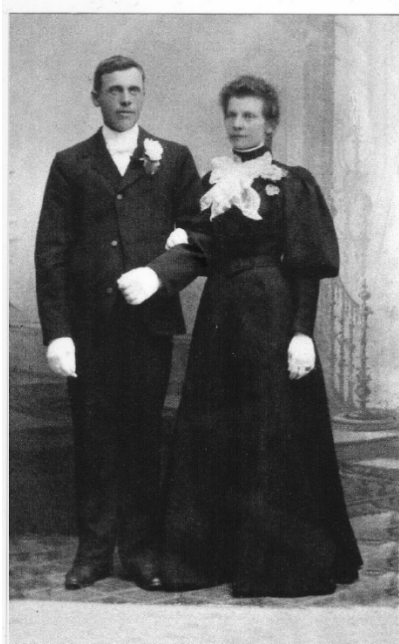
Elden fortsatte att brinna och hammarslagen ljöd i smedjan på Holmen. Sonen August Åström blev tredje generation som förde yrket vidare. Han gifte sig i juli 1905 med Alma Viktoria Lundström från Urn. August köpte gården och blev hemmansägare till 53/512 mantal. Föräldrarna bodde kvar. Mycket folk fanns i huset och Alma sa: "Om inte svärmor Anna Greta funnits i huset hade jag aldrig orkat de första åren". Anna Greta avled i lungsäcksinflammation 88 år gammal. Fem år tidigare avled Lars av ålderdom i en ålder av 93 år. I den nya familjen fostrades fem barn.

En ny smedja byggdes upp i början av 1935. En ny och bättre smedja för smeden August, men också för den efterföljande sonen Per, senare ägare och smed i fjärde generationen. Han kom även att tillsammans med sin svåger Henning Sundén starta en rörledningsfirma. De kom senare att fortsätta var och en i egen firma.

Per gifte sig med folkskollärarinnan Else-Maria Johansson från Sundom. De bosatte sig i sommarbostaden, delade gårdsplan med den andre ägaren till Holmen, sonen Sven som fortsatte med jordbruket och skogen. Han gifte sig med småskollärarinnan Hulda Westerberg från Sunderbyn. De bosatte sig i huvudbyggnaden. I sommarbostaden blev det med tiden trångt med två familjer. En ombyggnad av smedjan gav föräldrarna August och Alma en ny bostad. Då hade August nära till smedjan, för det hände titt som tätt att någon behövde hjälp. Han ställde upp så länge han orkade. August och hans svåger Robert Lundström kom via separatisterna att tillhöra den laestadianska församlingen. Hos Alma och August samlades de tappra på söndagen för att sjunga och höra August läsa predikan ur Luthers postilla. Alma bjöd på kaffe med dopp. August, 87 år, dog 1963 efter Alma som dog 1956 i en ålder av 78 år. Jordbrukaren Sven, allmänt kallad Holm-Sven skötte sin hemmansdel på ett fördömligt sätt, men när krafterna börjar avta sålde han sin skog till lantbruksnämnden. Marken arrenderades eller köptes av John Åström. Efter Huldans död bodde han kvar i huset, och där fick han också sluta sina dagar. Gårdsfastigheten såldes till Hans Gustafsson, som bor där idag med Hillevi Svärd. Idag bor också Lars, sonen till Per och Else-Maria Åström, i en fastighet på den del av marken som nu finns kvar av slakten Åström på Holmen.

Elsy Vikström

Bilder från Holmen.

August och Alma Åström 1905

Gamla smedjan från 1875, nya smedjan från 1935

Anna Margareta Johansdotter

Lars Åström

Skrivet av:

Elsy Vikström f. Sundén
i Ersnäs.

Barnbarn till Alma och
August Åström på
Holmen.